Puszcza Pyzdrska

Zostań Królem Puszczy, która czeka na odkrycie…

W południowo-wschodniej Wielkopolsce, na styku sześciu powiatów: kaliskiego, konińskiego, pleszewskiego, słupeckiego, tureckiego i wrzesińskiego, rozciąga się Puszcza Pyzdrska (PP). To obszar o powierzchni ok. 2000 km^2 i lesistości przekraczającej 40%, co zdecydowanie odróżnia go od bardziej zurbanizowanych obszarów przyległych. Jego wyrazistą spójność geograficzną, przyrodniczą i kulturową tworzą niezmienne, bo ukształtowane przez przyrodę, granice rzek i lasów. W ich ramionach znajdziesz bogate dziedzictwo kulturowe kształtowane przez osadników olęderskich od XVIII wieku przez niemal 200 lat. Mozaika lasów, pól i łąk z rozrzuconymi pośród nich tradycyjnymi zagrodami wraz ze skomplikowaną siecią polnych dróg i rowów melioracyjnych to charakterystyczny dla tej kultury krajobraz. Szczególnym wyróżnikiem są „domy z żelaza", wybudowane z lokalnego budulca tj. darniowej rudy żelaza. Na obszarze Puszczy Pyzdrskiej występuje ich największa liczba w Polsce! Licznie występują też budynki drewniane. Jedne i drugie kryto tradycyjnie strzechą, co uważny turysta znajdzie w Puszczy wspomagając się mapą wydaną przez Lokalną Organizację Turystyczną „Puszcza Pyzdrska". Przeprowadzone badania architektoniczne i etnograficzne pozwoliły wyodrębnić takie cechy tutejszego budownictwa i zdobnictwa, których nie znajdziesz w innych destynacjach w Polsce, co podkreśla odrębność i wyjątkowość tej krainy geograficznej.

Po II. wojnie światowej wysiedlono stąd osadników olęderskich wyznania ewangelickiego. Wiele wsi uległo wyludnieniu. Część pól zalesiono, a niektóre z porzuconych łąk zamieniły się ponownie w bagna. Dla Puszczy Pyzdrskiej zaczęto używać określenia „Wielkopolskie Bieszczady", co nosi znamiona bieszczadzkiej historii najnowszej dotyczącej Łemków, ale też oddaje urok miejsca. Wędrując po tych cichych wiejskich zakątkach poczujemy się jak prawdziwi odkrywcy. Napotkamy wiele opuszczonych zagród, na co wskazują nie tylko pozostałości budowli, ale też wiekowe grusze, czy krzewy bzów. Na obrzeżach wsi, na wydmowych pagórkach, odkryjemy pochłaniane przez las tajemnicze olęderskie cmentarze, których na terenie Puszczy Pyzdrskiej jest ponad 50! Zachowane nagrobki z napisami często w języku staroniemieckim przypominają o pochodzeniu większości olędrów, którzy założyli tu aż 55 wsi!

Cztery gminy na 18 położonych w Puszczy Pyzdrskiej należą do powiatu kaliskiego i zamykają jej południową część: Blizanów, Ceków Kolonia, Mycielin i Stawiszyn. Skupiamy się dziś na powiecie kaliskim, ale zachęcamy do penetrowania głębi puszczy.

Jadąc z Kalisza na północ, po ok. 10 km, dostrzeżemy wyraźną zmianę krajobrazu. Miejsca pól uprawnych zaczynają dominować lasy, w których ukryte są poolęderskie wioski z dawnymi zagrodami i poewangelickimi cmentarzami: Piskory, Jarantów Kolonia, Przyranie, Kazala Stara, Kazala Nowa, Danowiec, Zbiersk Kolonia, Szadykierz, Kolonia Gostynin, Olendry, Nowe Prażuchy, Bielawy. W wioskach: Stare Prażuchy i Zamęty natkniemy się na pozostałości po ewangelickich kościołach. Miasteczko Stawiszyn, obszarowo najmniejsze w Polsce (tylko 99ha!), posiada bogate pozostałości po zamieszkujących je niegdyś społecznościach ewangelików i Żydów. Odwiedzić tam możemy cmentarz ewangelicki z wieloma zabytkowymi nagrobkami będącymi dziełami sztuki kamieniarskiej a w położonej przy miasteczku wsi Stary Kiączyn jedyny ocalały na obszarze Puszczy Pyzdrskiej cmentarz żydowski.

W lasach na północ od Blizanowa natkniecie się na uroczyska: „Przełom Bawołu" z tajemniczo meandrującą w podmokłym trzęsawisku czystą rzeczką Bawół i „Końskie Doły" – głębokie obniżenie terenu w paśmie wydm tzw. „Łysych Gór". Według legendy zapadł się tu kościół i nie jeden przejeżdżający zaprzęg konny...

Jadąc przez wsie gmin Blizanów i Ceków Kolonia zwróćmy uwagę na przystanki autobusowe zdobione motywami wzornictwa Puszczy Pyzdrskiej. Są też budowane z darniowej rudy żelaza i opatrzone opisem lokalnych atrakcji po to, by przybliżyć przejeżdżającym lokalne budownictwo.

Lasy Puszczy Pyzdrskiej, z pozoru monotonne z dominującą sosną, kryją ciągnące się kilometrami wysokie wały wydmowe. Na wydmie „Bukowa Góra" udostępniana jest turystom przez Nadleśnictwo Grodziec wieża obserwacyjna. Leśne drogi pożarowe o utwardzonej żwirem nawierzchni, oznakowano tak, by udostępnić zwiedzającym wiekową puszczę bez narażania się na zagubienie. Drogi są ponumerowane, oznaczone kolorem czerwonym, a ich długość łączna wynosi aż 400 km! Na wszystkich około 50.ciu parkingach leśnych znajdują się plansze z mapami, by ułatwić zwiedzanie. Inicjator tych działań: Lokalna Organizacja Turystyczna „Puszcza Pyzdrska" zaprasza do pobrania mapy Puszczy Pyzdrskiej na www.puszczapyzdrska.com lub zakupywania jej w siedzibie organizacji w Pyzdrach.

Odkryj Puszczę Pyzdrską! Zapraszamy!

Autorzy: Wiesława i Przemysław Kowalscy, Lokalna Organizacja Turystyczna „Puszcza Pyzdrska"

Zdjęcia: Wiesława i Przemysław Kowalscy, Lokalna Organizacja Turystyczna „Puszcza Pyzdrska"